

Oordeel over de positie van ouders in Nederland in 2013

Tekstrapport

Peil.nl/Maurice de Hond

Doelstelling en opzet van het onderzoek

Het wetenschappelijk instituut van 50PLUS heeft ons de opdracht gegeven een onderzoek te doen naar het oordeel over de positie van ouderen in Nederland. Daarbij wordt de nadruk gelegd op het verschil in oordeel tussen de burgers van boven en onder de 50 jaar.

Aanvankelijk werd het onderzoek uitgevoerd in december 2012. Maar omdat eind januari, nadat de eerste salarissen en pensioenen waren uitbetaald het onderwerp "ouderen" hoog in de belangstelling stond, zijn belangrijke delen van het onderzoek herhaald in februari 2013.

Het aantal ondervraagden was minimaal 4000 en bij sommige vragen meer dan 6000.

Naast de uitsplitsing in drie leeftijdsklassen (onder de 30 jaar, tussen 30 en 50 jaar en boven de 50 jaar) is er ook een uitsplitsing in relatie tot het stemgedrag van 50PLUS. Mede om te zien waar de overeenkomsten en verschillen zijn tussen deze kiezers met de rest van de ouderen.

Daarbij maken we onderscheid tussen:

- Kiezers van 50PLUS: zij hebben op 12 september 2012 50PLUS gestemd (bijna 2% van de kiezers).
- Aanhang van 50PLUS: zij hebben hetzij op 12 september 2012 50PLUS gestemd of geven nu aan dat wel te zullen doen (12% van de kiezers).
- Potentiële kiezers: zij hebben op 12 september niet 50PLUS gestemd, en geven nu ook aan niet op 50PLUS te zullen stemmen, maar geven 50PLUS wel een kans op een stem (9% van de kiezers).

Nu volgen de resultaten van het onderzoek. Er is een apart tabellenonderdeel.

Achtergrondkenmerken

Tabel 1. Geslacht

Kiezers en potentiële kiezers van 50PLUS zijn voor bijna 60% vrouwen. Dat hangt samen met het feit dat de personen boven de 50 jaar voor 57% van het vrouwelijk geslacht zijn. (Vrouwen worden gemiddeld ouder dan mannen).

Tabel 2. Leeftijd

Vrijwel alle kiezers van 50PLUS zijn ouder dan 50 jaar. Bij de aanhang is 9% onder de 50 jaar. En bij de potentiële kiezers is 28% onder de 50 jaar. Dit geeft aan dat 50PLUS zeker ook kansen heeft kiezers aan te trekken onder de 50 jaar (vooral de groep tussen 40 en 50 jaar).

Tabel 3. Opleidingsniveau

Kiezers en potentiële kiezers van 50PLUS hebben relatief gezien een lagere opleiding dan de gemiddelde Nederlander. Ook van de gemiddelde Nederlander boven de 50 jaar.

Tabel 4. Inkomen huishouden

Ook ten aanzien van inkomen is er sprake van een gemiddeld lager inkomensniveau bij kiezers en potentiële kiezers van 50PLUS. Ook (beduidend) lager dan het inkomensniveau van de hele groep van 50+.

Tabel 5. Werk

Rond de 30% van de kiezers en potentiële kiezers van 50PLUS heeft parttime of fulltime werk. Rond de helft van de kiezers en de aanhang is gepensioneerd. Rond 6% wil werken, maar kan geen baan vinden. 14% van de kiezers en potentiële kiezers is afgekeurd.

Tabel 6. Religie

Ook vergeleken met de hele groep 50+ blijken de kiezers relatief meer rooms-katholiek te zijn en minder geen geloof te hebben. Bij de potentiële kiezers en de nieuwe aanhang zien we verhoudingen die meer lijken op de hele groep van boven de 50 jaar.

Tabel 7. Kranten lezen

Vergeleken met de leeftijdsgroep 50+ zien we bij de kiezers van 50PLUS een sterke oververtegenwoordiging van lezers van De Telegraaf en een wat mindere oververtegenwoordiging van lezers van regionale kranten. Bij de potentiële aanhang zien we een verdeling die veel meer lijkt op de Nederlandse verdeling van kiezers boven de 50 jaar.

Tabel 8. Stemgedrag TK2012

De aanhang van 50PLUS (dus de nieuwe kiezers) hebben voor 55% op 12 september VVD of PvdA gestemd. De potentiële kiezers van 50PLUS komen voor 45% van VVD of PvdA, 18% komt van de PVV en 15% van de SP.

Oordeel en verwachtingen

Tabel 9 en tabel 10. Oordeel kabinet

Van alle Nederlanders is 59% ontevreden over het kabinet. Onder de kiezers van 50PLUS is dat 86%. Onder de aanhang en de potentiële kiezers is rond de 80% ontevreden over het kabinet.

Vrijwel dezelfde percentages zien we t.a.v. het meevallen of tegenvallen van het kabinet.

Tabel 11. Hoop over levensduur kabinet

40% van de Nederlanders hoopt dat het kabinet de rit uitzit. Onder de aanhang en potentiële kiezers van 50PLUS is dat minder dan 20%.

Tabel 12. Verwachting over levensduur kabinet

35% van de Nederlanders denkt dat het kabinet de rit uitzit (enkele weken na het houden van dit onderzoek is dit percentage nog maar 25%). Onder de potentiële kiezers is dat 20%.

Tabel 13 – Tabel 17 Componenten consumentenvertrouwen

Dit zijn de 5 samenstellende vragen, waarmee het consumentenvertrouwen wordt bepaald. Allereerst valt goed te zien dat bij de Nederlanders boven de 50 jaar het consumentenvertrouwen beduidend lager is dan alle Nederlanders (-57 t.o.v. -44). Bij de kiezers van 50PLUS is dat vertrouwen nog lager (-73). Ook bij de potentiële kiezers is dit zo (-66). Het betreft zowel de index over het economisch klimaat als de koopbereidheid. Bij de koopbereidheid is het verschil het grootst. Terwijl in heel Nederland de score -35 is, scoren de kiezers van 50PLUS -66. De potentiële aanhang scoort -58.

Tabel 18. Verwachting van inkomen 2013

De verwachting over de verandering van de netto inkomsten in 2013 laat ook bij de ouderen en kiezers en aanhang van 50PLUS negatievere cijfers zien dan bij de rest van Nederland. 28% van de Nederlanders verwacht een daling van meer dan 2.5%. Bij de oudere kiezers (50+) is dat 47%. Bij de aanhang van 50PLUS geeft 64% aan te verwachten dat de inkomsten met meer dan 2.5% zal dalen. Het percentage dat aangeeft dat de daling meer dan 5% is ligt bij die aanhang op 42%, terwijl dat in heel Nederland 14% is (en bij de 50+ 27%).

Bij de potentiële kiezers van 50PLUS zien we ongeveer dezelfde percentages als de kiezers van 50 jaar en ouder.

Stellingen over ouderen

Stelling 1

57% van alle Nederlanders is het eens met “de overheid komt haar beloften t.o.v. ouderen niet na”. Kiezers boven de 50 jaar zijn het hier voor 81% mee eens. Kiezers onder de 30 jaar zijn het hier voor 38% mee eens. Bij de aanhang en potentiële kiezers van 50PLUS is dit percentage 93%.

Stelling 2

39% is het eens met de stelling dat ouderen de hoogste prijs betalen voor deze crisis. Bij de groep boven de 50 jaar is dat 62%. Onder de kiezers en aanhang van 50PLUS is dat ongeveer 75%.

Stelling 3

62% is het eens met de stelling, dat het goed is dat er een speciale partij is voor mensen boven de 50 jaar. Van de kiezers onder de 30 jaar vindt 50% dat. Onder de kiezers en potentiële kiezers van 50PLUS is dat bijna 100%.

Stelling 4

30% van de Nederlanders wil dat 50PLUS de volgende keer in de regering komt. Onder de kiezers boven de 50 jaar is dat 57%. Bij de aanhang van 50PLUS 95% en bij de potentiële kiezers is dat bijna 80%.

Stelling 5

In december 2012 vond 45% van de Nederlanders en 70% van de kiezers boven de 50 dat Henk Krol het goed doet als fractievoorzitter van 50PLUS. Half februari waren deze cijfers resp. 58% en 71%. De stijging was het grootst bij de kiezers tussen de 30 en 50 jaar (van 33% naar 58%). Onder de kiezers en aanhang van 50PLUS is de score boven de 95%. Onder de potentiële aanhang is de score 87%.

Stelling 6

62% is het eens met de stelling dat men zich grote zorgen maakt over de financiële toekomst. Bij de kiezers boven de 50 jaar is dat 73%. Onder de aanhang van 50PLUS is dat meer dan 90%. En de potentiële kiezers zijn het voor 84% eens met deze stelling.

Stelling 7

52% is het eens met de stelling dat zijn/haar vertrouwen in de politiek tot het minimum is gedaald. Onder de kiezers van boven de 50 jaar is dat 71%. Onder de aanhang van 50PLUS is dat percentage 94%. De potentiële kiezers zijn het voor 84% eens met deze stelling.

Stelling 8

65% van de Nederlanders is het eens met de stelling dat in de toekomst de pensioengerechtigde leeftijd niet boven de 67 jaar mag stijgen. Bij de kiezers boven de 50 jaar is dat percentage 70%. Bij de kiezers van 50PLUS is dat percentage boven de 90%. En onder de potentiële kiezers is dat percentage 85%.

Stelling 9

70% is het eens met de stelling dat de regering speciale maatregelen moet nemen om de koopkrachtdaling van ouderen met een laag inkomen te voorkomen. Onder de kiezers die ouder zijn dan 50 is dat 90%. Onder de kiezers, die jonger zijn dan 30 jaar is dat 37%. Bij de kiezers en potentiële kiezers van 50PLUS is dat bijna 100%.

Stelling 10

46% is het eens met de stelling dat ouderen gemiddeld rijker zijn dan de rest van de bevolking. Onder de kiezers die ouder dan 50 jaar zijn is dat ongeveer een kwart. Bij de kiezers van 50PLUS is dat een lager percentage.

Stelling 11

35% van de Nederlanders ergeren zich aan het geklaag van ouderen. Dat is bij kiezers onder de 30 jaar 55% en bij kiezers tussen de 30 en 50 jaar is dat 36%. Bij kiezers boven de 50 jaar is dat 18%. Bij kiezers en potentiële kiezers van 50PLUS is dat ongeveer 10%.

Stelling 12

40% vindt het goed van Samsom om te zeggen dat ouderen gemiddeld rijker zijn dan de rest van de bevolking. Kiezers boven de 50 jaar vinden dat voor 19%. Onder de aanhang van 50PLUS is dat 6% en bij de potentiële kiezers 14%.

Stelling 13

73% is het eens met de stelling dat het begrijpelijk is dat ouderen klagen over hun inkomensontwikkeling. Dat wordt ook zo gesteld door 62% van de kiezers onder de 30 jaar. Bij de kiezers boven de 50 jaar is dat 83%. Bij de kiezers en potentiële kiezers van 50PLUS is dat bijna 100%.

Stelling 14

55% denkt dat als ze in de regering komen 50PLUS haar toezeggingen niet kan waarmaken. Bij de kiezers boven de 50 jaar is dat 43%. Bij de aanhang van 50PLUS is dat 14% en onder de potentiële kiezers 29%.

Stelling 15

55% is het eens met de stelling dat het onnodig is voor de pensioenfondsen om hun uitkeringen te verlagen. Bij de kiezers onder de 30 jaar is dat 33% en bij de kiezers boven de 50 jaar is dat 71%. Onder de aanhang en potentiële kiezers van 50PLUS is dat rond de 75%.

Stelling 16

In december 2012 vond 45% dat de PvdA de ouderen in de steek heeft gelaten. In februari was dit percentage gestegen naar 56%. Onder de groep boven de 50 jaar is dat inmiddels 77% (was 2 maanden geleden 63%). Bij de aanhang van 50PLUS is dat bijna 100%. En bij de potentiële kiezers is dat 88%.

Stelling 17

Met de stelling "Ouderen zouden financieel gesteund moeten worden in plaats dat het geld besteed wordt aan het redden van banken" is 54% het eens. Onder de kiezers boven de 50 jaar is dat 70%. Bij de aanhang van 50PLUS en potentiële kiezers van 50PLUS is dat meer dan 80%.

Stelling 18

Ten slotte is de stelling voorgelegd "Ik kan me voorstellen dat ik in de toekomst 50PLUS ga stemmen". 31% is het met die stelling eens (een tegenwaarde van bijna 50 zetels). Onder de groep kiezers boven de 50 jaar reageert 50% bevestigend op deze stelling. Bij de kiezers die jonger zijn dan 30 jaar reageert 10% bevestigend.

Deze score is een theoretisch maximum. (Het komt nooit voor dat iedereen die een partij een kans geeft ook die partij stemt.) Wel geeft het aan hoe breed de steun voor 50PLUS is en dat de huidige stand van iets minder dan 20 zetels nog niet het maximum is.

Slot

Rondom de sterke opkomst van 50PLUS is discussie ontbrand over de feitelijke financiële situatie van ouderen. Maar ook in welke mate de verschillende generaties tegen over elkaar zijn komen te staan, al dan niet in relatie tot die opkomst van de politieke partij 50PLUS.

Dit onderzoek laat zien dat de burgers boven de 50 jaar niet alleen negatiever over de eigen financiële positie oordelen dan de jongere leeftijdsklasse, maar vooral aanzienlijk pessimistischer zijn over hun financiële toekomst.

De aanhang van 50PLUS is gemiddeld negatiever en pessimistischer dan de rest van de groep boven de 50 jaar, maar dat hangt samen met het feit dat zij gemiddeld ook wel een lagere opleiding en lager inkomen heeft dan de rest van de groep boven de 50 jaar. De potentiële kiezers van 50PLUS, dus degenen die nu nog niet aangeven 50PLUS te zullen stemmen, maar die partij wel een kans geven, lijken meer op de gemiddelde burger ouder dan 50 jaar.

De resultaten van de 5 vragen, waarmee standaard samen het consumentenvertrouwen wordt bepaald, zijn daarvan het beste voorbeeld. De slotconclusie is:

“Het consumentenvertrouwen van de Nederlanders boven de 50 jaar is beduidend lager dan die van alle Nederlanders (-57 t.o.v. -44). Bij de kiezers van 50PLUS is dat vertrouwen nog lager (-73). Ook bij de potentiële kiezers is dit zo (-66). Het betreft zowel de index over het economisch klimaat als de koopbereidheid. Bij de koopbereidheid is het verschil het grootst. Terwijl in heel Nederland de score -35 is, de Nederlanders boven de 50 jaar geven een score -50, scoren de kiezers van 50PLUS -66. De potentiële aanhang scoort -58.”

Het vertrouwen van de kiezers boven de 50 jaar is bij 71% tot het minimum gedaald. Onder de aanhang van 50PLUS is dat zelfs meer dan 90%. Bij de potentiële kiezers van 50PLUS is dat 84%.

Vrijwel alle tabellen van dit onderzoek laten zien dat er sprake is van een grote vertrouwensbreuk bij Nederlanders boven de 50 jaar. Los van hun uitgangspositie, is hun financiële perspectief overwegend negatief. En voelen de meesten zich misleid, en voor een deel zelfs verraden, door de politiek. Dat heeft mede tot gevolg, dat zij (heel) weinig vertrouwen hebben in de politieke en in steeds grotere mate voor 50PLUS kiezen. Rond de helft van de kiezers boven de 50 jaar kan zich voorstellen die partij te kiezen, wat betekent dat scores in peilingen tussen de 20 en 30 zetels in de toekomst niet onmogelijk zal zijn.

Als de financiële perspectieven voor ouderen niet ingrijpend veranderen, dan zal wat in dit rapport wordt beschreven ook de komende jaren niet echt anders worden, los van het feit of die ontevreden kiezers bij 50PLUS blijven. In ieder geval zullen zij afgekeerd blijven van de partijen die zij met name verantwoordelijk vinden voor de ontstane situatie: VVD, PvdA en CDA.

Bezien we de oordelen van de personen onder de 50 jaar in dit onderzoek dan zien we wel dat bij veel vragen de Nederlanders onder de 30 jaar een duidelijk ander beeld geven dan die kiezers boven de 50 jaar. Maar dat de groep tussen 30 en 50 (en dan vooral tussen de 40 en 50 jaar) in hun oordeel in de richting van de standpunten van de groep boven de 50 jaar neigen. Een scherpe scheiding binnen de samenleving tussen de Nederlanders boven en onder de 50 jaar valt dan ook niet echt te verwachten.